

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาททางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาททางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 21 คน จาก 21 โรงเรียน และครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จำนวน 303 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้อ้อยละ 50 ของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาและบริหารการศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ให้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและบริหารการศึกษา จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และให้ข้อเสนอแนะ เมื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม จึงได้แบบสอบถามที่มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 7 ข้อสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และ 6 ข้อสำหรับครู เป็นแบบสอบถามชนิดแบบสำรวจ (Check list)

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 55 ข้อ

ตอนที่ 3 ถามปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 16 ข้อ ส่วนหลังเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended) ให้ผู้ตอบเขียนปัญหาเพิ่มเติม

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.9231 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นสูงพอที่จะเชื่อถือได้ในการนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลกลับคืน โดยทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง แบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้นจำนวน 324 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 308 ฉบับ เป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.72

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่างๆสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยายเป็นตอนๆ

2. ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์เป็นรายข้อ และวิเคราะห์เป็นส่วนรวมของบทบาทในแต่ละด้านแยกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านบริการสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการห้องสมุด ด้านบริการแนะแนว ด้านการนิเทศการศึกษา และ-

คำนวณการวัดผล-ประเมินผลการศึกษา โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต(Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยายเป็นตอนๆ

3. ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อ-บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต(Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 268 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 เป็นครู 247 คน คิดเป็นร้อยละ 92.16

ถ้าจำแนกตามเพศ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนครูมีเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย คือเป็นหญิงร้อยละ 50.61 เป็นชายร้อยละ 49.39

ถ้าจำแนกตามอายุ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป คือมีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 อายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.10 ส่วนครู มีอายุ 21-30 ปี มากที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 67.21

ถ้าจำแนกตามอายุราชการ ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป กล่าวคือมีอายุราชการ 21-25 ปี ร้อยละ 28.57 และมีอายุราชการมากกว่า 25 ปี ร้อยละ 38.10 ส่วนครูมีอายุราชการต่ำกว่า 6 ปี มากที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 50.61

ผู้บริหารโรงเรียนที่ค่าแรงค่าแห่งเป็นระยะเวลาานกว่า 6 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 71.43 ของจำนวนผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด

ถ้าจำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทั้งหมด มีวุฒิปริญญาตรี คือคิดเป็นร้อยละ 95.24 และอีกร้อยละ 4.76 มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี ส่วนครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี คือคิดเป็นร้อยละ 52.63

ถ้าจำแนกตามการเข้ารับการอบรมสัมมนา ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ คือร้อยละ 76.19 เคยเข้ารับการอบรมสัมมนามากกว่า 9 ครั้ง และไม่มีผู้บริหารโรงเรียน ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเลย ส่วนครูร้อยละ 56.28 เคยเข้ารับการอบรมสัมมนา 1-3 ครั้ง และมีครูร้อยละ 12.55 ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน-ศึกษาสงเคราะห์

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า บทบาททางวิชาการที่ได้ปฏิบัตินั้น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความค่าคะแนนเฉลี่ยแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทด้านบริการสื่อการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ บทบาทด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา บทบาทด้านบริการห้องสมุด บทบาทด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน บทบาทด้านการนิเทศการศึกษา และบทบาทด้านบริการแนะแนว ตามลำดับ (จากตารางที่ 16)

ครูมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาททางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ บทบาทด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา บทบาทด้านบริการสื่อการเรียนการสอน บทบาทด้านการนิเทศการศึกษา บทบาทด้านบริการห้องสมุด และบทบาทด้านบริการแนะแนว ตามลำดับ (จากตารางที่ 16)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นที่มีต่อบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้านแล้ว สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทค้ำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานค้ำนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.47$) ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงาน - ค้ำนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$) โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการ "ส่งเสริมให้มีการจัดสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่" มากกว่าบทบาทอื่นๆในค้ำนี้ รองลงมาคือ "สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรมและประเพณี - ไทย" ส่วนบทบาทที่เกี่ยวกับ "ขอความร่วมมือและสนับสนุนจากชุมชน ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆ" และ "จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาของ โรงเรียนที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน" ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติค้ำน้อยที่สุดเมื่อเปรียบ เทียบกับบทบาทอื่นๆในค้ำเดียวกันนี้

2. บทบาทค้ำบริการสื่อการเรียนการสอน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานค้ำนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.61$) ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค้ำนี้อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.91$) โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหาร - โรงเรียนมีบทบาทในการ "สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน" มากกว่า บทบาทอื่นๆในค้ำนี้ รองลงมาคือ "อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดหาและใช้บริการ สื่อการเรียนการสอน" ส่วนบทบาทที่เกี่ยวกับ "การวางแผนในการจัดบริการสื่อการ - เรียนการสอนสำหรับครูในโรงเรียน" และ "จัดให้มีการอบรมคณะครู เกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน" ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติค้ำน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ- บทบาทอื่นๆในค้ำเดียวกันนี้

3. บทบาทค้ำบริการห้องสมุด

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานค้ำนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.48$) ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงาน - ค้ำนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.79$) โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว้บทบาท "ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดให้มากที่สุด" ได้ปฏิบัติมากกว่า บทบาทอื่นๆในค้ำนี้ ส่วนครูมีความเห็นว้ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการ "จัดระ-

"จัดระเบียบ คู่มือ เอาใจใส่ ให้ห้องสมุดเปิดบริการในเวลาที่เหมาะสมสำหรับครูและนักเรียนได้ใช้บริการ" มากกว่าบทบาทอื่นๆในค่านี สำหรับในส่วนที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันคืออันดับรองลงมาได้แก่บทบาทเกี่ยวกับ "ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดหาหนังสือสำหรับห้องสมุด ที่มีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน" ส่วนบทบาทเกี่ยวกับ "สอบถามครูและนักเรียนในโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการของห้องสมุดโรงเรียน" และ "ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าและชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนด้านการเงิน หนังสือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับห้องสมุดโรงเรียน" ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทอื่นๆในค่านี

4. บทบาทในค่านีบริการแนะแนว

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นได้ปฏิบัติงานค่านีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.34$) ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นได้ปฏิบัติงานค่านีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.54$) โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเกี่ยวกับ "การจัดให้มีการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว" มากกว่าบทบาทอื่นๆในค่านี และบทบาทเกี่ยวกับ "จัดให้มีการประเมินผลการให้บริการแนะแนวอย่างค่อนเนื่อง" เป็นบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทอื่นๆในค่านี

5. บทบาทค่านีเทศการศึกษาศึกษา

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นได้ปฏิบัติงานค่านีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.41$) ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นได้ปฏิบัติงานค่านีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.84$) โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเกี่ยวกับ "การจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อชี้แจงและปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการประจำปีและงานที่จะต้องปฏิบัติเมื่อเปิดภาคเรียนแล้ว" มากกว่าบทบาทอื่นๆในค่านี ส่วนบทบาทเกี่ยวกับ "จัดให้ครูได้มีโอกาสเยี่ยมเยียน การสอนชั้นอื่นๆในโรงเรียน" และ "ส่งครูไปสังเกตการสอนในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นแล้วให้ครูนำมาเสนอต่อคณะครู" เป็นบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทอื่นๆในค่านี

6. บทบาทด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.57$) ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.94$) โดยที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเกี่ยวกับ "การตรวจสอบให้ครูได้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ" มากกว่าบทบาทอื่นๆ ในด้านนี้ ส่วนบทบาทเกี่ยวกับ "การสนับสนุนให้ครูได้ทำการวิเคราะห์ข้อสอบ" และ "การศึกษาคู่มือให้ครูได้นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและวิธีการวัดผล-ประเมินผล" เป็นบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติกันน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทอื่นในด้านเดียวกันนี้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 16 ข้อ ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม โดยส่วนรวมแล้ว - ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระบับน้อย ($\bar{X} = 1.48$) ครูมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.52$) สำหรับข้อความเกี่ยวกับ "ครูไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์" นั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ ส่วนข้อความที่เป็นปัญหาในอันดับรองๆ ลงมาซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ "ขาดแคลนครูวิชาคนตรี-นาฏศิลป์" "ขาดแคลนหนังสือและวัสดุสำหรับห้องสมุด" "ครูไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว" "ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง" และ "ครูไม่มีเวลาสำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอน"

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีอายุราชการมากกว่า 21 ปี และดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นเวลานานกว่า 6 ปี ย่อมจะมีความชำนาญและมีความสุขุมรอบคอบในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น แต่เนื่องจาก-
 “. . . ปัจจุบันวิชาการต่างๆได้เจริญรุดหน้าไปมาก ได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ซึ่งนำมาใช้แทนของเก่าอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงอาจทำให้คนที่เคยเหมาะสมอยู่ในสมัยหนึ่ง กลายเป็นหย่อนความเหมาะสมไปในอีกสมัยหนึ่งได้โดยง่าย ในวงการบริหารของเราก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้. . .” (สมพงษ์ เกษมสิน 2523: 182) และจากผลการวิจัยของ สำเร็จ ชุรชัย (2518: หน้าบทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นและความเข้าใจเกี่ยวกับมโนวิชาการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าครูใหญ่ที่มีอายุสูง อายุราชการสูง และมีประสบการณ์เป็นครูมานาน จะได้คะแนนความเข้าใจในงานวิชาการต่ำ จากข้อความที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจทำได้โดยจัดให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

ในค่านวุฒิทางการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทุกคนมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีวุฒิเหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งของ ก.ศ. ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า อาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องได้รับวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา หรือปริญญาวิชาชีพอื่นที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2525: 34) ส่วนวุฒิของครูนั้นปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ 52.63 มีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งสูงกว่าผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2524: 297) เมื่อปีการศึกษา 2522 ที่พบว่าครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 55 มีวุฒิ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า และมีวุฒิปริญญาตรีเพียงร้อยละ 19 แสดงว่าครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้รับการพัฒนาในค่านวุฒิ หรือได้รับการเพิ่มพูนวิทยฐานะให้สูงขึ้นตามลำดับ

สำหรับการฝึกอบรมสัมมนานั้น ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทุกคนเคยเข้ารับการอบรมสัมมนามาแล้ว และส่วนใหญ่ คือร้อยละ 76.19 เคยเข้ารับการอบรมสัมมนามากกว่า 9 ครั้ง แต่มีครูร้อยละ 12.55 ที่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเลย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรพิจารณาจัดส่งครูกลุ่มนี้ไปเข้ารับการอบรมสัมมนาในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนก่อนครูกลุ่มที่เคยเข้ารับการอบรมมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญหรือสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครูอีกด้วย

2. บทบาททางค้ำนักวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกร ไทยกกล้า (2523: หน้าทศกัยอ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดแพร่" พบว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค้ำนักวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการบริหารการศึกษากายในโรงเรียนนั้น งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด ดังที่ ภิญญู สาทร (2523: 436) ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า "ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคน ควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในค้ำนักวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้แก่นักเรียนในค้ำนักวิชาการ . . ." ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสนใจและปฏิบัติงานในค้ำนักวิชาการให้มากกว่านี้ แต่เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีภาระรับผิดชอบมากมาย จึงควรมอบหมายงานค้ำนักวิชาการให้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ เป็นผู้ปฏิบัติงานค้ำนักวิชาการแทน และคอยดูแลติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ ในบทบาททางวิชาการแต่ละค้ำนักแล้ว พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทค้ำนักหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ปฏิบัติงานค้ำนักอยู่ในระดับ-

ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี" พบว่าครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกร ไทยกล้า (2523: หน้าบทคัดย่อ) ที่พบว่า ภารกิจและการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านค่าเนิการเรียนการสอน ในโรงเรียนทุกขนาด ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการ "ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่" มากกว่าข้ออื่นๆในบทบาทด้านนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก "นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางส่วนประสบปัญหาการหางานทำไม่ได้ และไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะเรียนต่อในระดับสูงได้" (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2524: 298) ดังนั้นนักเรียนเหล่านี้จึงต้องออกจากระบบโรงเรียนไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพจึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีพของนักเรียนเป็นอย่างมาก

ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับรองก็คือ "สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรมและประเพณีไทย" ก็นับได้ว่าเป็นการถูกต้องที่สุด ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางส่วนในภาคเหนือและภาคกลาง เป็นบุตรหลานของชาวไทยภูเขา จึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีพัฒนาการทางวัฒนธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในทางที่ดีที่พึงประสงค์ ให้บังเกิดมีขึ้นในตัวนักเรียน บทบาทในข้อนี้ของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ข้อที่ 4 ซึ่งระบุไว้ว่า "เพื่อให้เด็กรู้จักรักษา และซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา 2524: 219)

สำหรับข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุดคือ "ขอความร่วมมือและสนับสนุนจากชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ" อาจจะมีสาเหตุมาจากผู้ปกครองนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน อีกทั้งยังมีฐานะยากจนอีกด้วย ดังนั้นการให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนจึงทำได้ยาก แนวทางที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นไปได้ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรพยายามขอความช่วยเหลือจากบุคคล หน่วยงานและองค์การเพื่อการกุศลต่างๆในชุมชน ในกรณีนี้โรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ชุมชนเข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียนและยินดีให้การสนับสนุนโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยอีกข้อหนึ่งก็คือ "จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาของโรงเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน" ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจ และจัดทำขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2.2 มหภาพค่านับบริการสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติงานค่านับอยู่ในระดับมาก แต่ครูมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524: หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา "บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ" และพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศศึกษาค่านับการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อสรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ปฏิบัติงานค่านับบริการสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม แต่ก็อยู่ในระดับที่สูงกว่าผลการวิจัยของ แนน ชินพงศ์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย" และได้ผลสรุปว่า งานค่านับสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ปฏิบัติงานค่านับได้สูงกว่าผลการวิจัยของ แนน ชินพงศ์ อาจเป็นเพราะได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา มาแล้ว 5 ปี ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เน้นให้ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอนมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ด้วย ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนตื่นตัวในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน จึงสนใจและปฏิบัติงานค่านับอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมากกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ "สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอน" และรองลงมาก็คือ "อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดหาและใช้บริการสื่อการเรียนการสอน" แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งพยายามอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนแล้วก็ตาม แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน จัตุหิมการ "วางแผนในการจัดบริการสื่อการเรียนการสอน" และ "จัดให้มีการอบรมคณะครู เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน" น้อยกว่าข้ออื่นๆ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ได้ให้การสนับสนุนในการใช้สื่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะพยายามจัดอบรมแบบปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนขึ้นภายในโรงเรียน หรือจัดร่วมกับโรงเรียน - ประถมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง โดยเน้นการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุราคาเบาหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

2.3 บทบาทค่านบริการห้องสมุด ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค่านบริการห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค่านบริการห้องสมุดอยู่ในระดับสูงกว่าผลการวิจัยของ แนน ซินพงส์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) ที่พบว่าในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดภาคใต้ งานห้องสมุด โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำเกือบทั้งหมด ห้องสมุดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงได้พยายามส่งเสริมการจัดบริการ - ค่านห้องสมุด ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานในข้อต่อไปนี้มากกว่าข้ออื่นๆ คือ "ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดให้มากที่สุด" "จัดระเบียบ บัญชีเอาใจใส่ให้ห้องสมุดได้เปิดบริการในเวลาที่เหมาะสม" และ "ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในการจัดหาหนังสือสำหรับห้องสมุด" ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ความคิดเห็นของครู และความคิดเห็นรวม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามความคิด เห็นรวมของผู้บริหารโรงเรียนและครูแล้ว จะเห็นว่าการปฏิบัติ งานด้านห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 1.85$) และต่ำกว่าค่าอื่นๆ ยกเว้นด้านบริการแนะแนว ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจากการขาดแคลนหนังสือและวัสดุสำหรับห้องสมุด ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้

ในการจัดบริการห้องสมุดที่สมบูรณ์นั้นควรมีการศึกษาค้นคว้าผลการจัดบริการด้วย เพื่อจะได้นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น แต่พบว่าผู้บริหารโรงเรียน - ศึกษาสงเคราะห์ที่มีการศึกษาค้นคว้าผลการจัดบริการห้องสมุดค่อนข้างน้อย ดังที่การวิจัยครั้งนี้ พบว่า "การสอบถามครูและนักเรียนในโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการของห้องสมุด - โรงเรียน" ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าผลการจัดบริการ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่นๆ ยกเว้น "การขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าและชุมชน เพื่อให้การ - สนับสนุนด้านการเงิน หนังสือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับห้องสมุดโรงเรียน" นั้น ผู้บริหาร - โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดบริการห้องสมุดของโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ยังไม่ได้จัดอย่างจริงจัง ทั้งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะเห็นความสำคัญและความ จำเป็นของห้องสมุด แต่มีอุปสรรคในเรื่อง การขาดแคลนหนังสือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับ - ห้องสมุด การจะขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียนนั้นคงทำได้ยาก เนื่องจาก - ผู้ปกครองนักเรียนยากจนและอยู่ห่างไกล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรขอความร่วมมือจาก บุคคล หน่วยงานและองค์การเพื่อการกุศลต่างๆในชุมชน ความที่เสนอแนะไว้แล้วในส่วนที่ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ

2.4 บทบาทด้านบริการแนะแนว ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความ คิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรวมแล้ว ปรากฏว่าการปฏิบัติงานด้านบริการแนะแนวนั้นผู้บริหาร โรงเรียนปฏิบัติน้อยกว่าบทบาทด้านอื่นๆทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากการ - ขาดแคลนครูที่มีความรู้ด้านบริการแนะแนว ดังที่การวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูไม่มีความรู้ด้าน การแนะแนวนั้น เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ด้วยเหตุ นี้จึงไม่ได้จัดบริการแนะแนวในโรงเรียนอย่างมีระบบและจริงจัง จึงจะเห็นได้ว่า "การ ประเมินผลการให้บริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง" นั้น ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุด

การวิจัยครั้งนี้พบว่า บทบาทค้ำบบริการแนะแนว ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมากกว่าข้ออื่นๆ คือ "จัดให้มีการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว" ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2524: 298) ที่ได้ศึกษาสภาพการจักการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ในประเทศไทย ในปีการศึกษา 2522 และพบว่า "โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทุกโรงเรียน ยังไม่มีระบบการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว . . ." แสดงว่าในระยะเวลาประมาณ 4 ปีการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปให้ดีขึ้น แต่ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะได้พยายามจัดให้มีการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้วก็ตาม โรงเรียนก็ยังไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ คือ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับ"การติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว"นั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 2.17 แต่บทบาทที่เกี่ยวกับ"การนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว มาปรับปรุงการเรียนการสอน" มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่า คือมีค่าเป็น 1.70 เท่านั้น

เนื่องจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำเกือบทั้งหมด นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนตลอดทั้งเวลากลางวันและกลางคืน ประกอบกับนักเรียนมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้านที่ยากจน ย่อมต้องมีปัญหาต่างๆหลายประการ เช่น ปัญหา-
 ค้านสุขภาพ ปัญหาการเรียน ปัญหาความประพฤติ ปัญหาค้ำบจิตใจ ฯลฯ เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสนใจและพยายามจักบริการแนะแนวที่มีระบบชั้นภายในโรงเรียน และต้องพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเมื่อมีความพร้อมในค้ำบบุคลากรและปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ

2.5 บทบาทค้ำบการนิเทศการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค้ำบนี้อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524: หน้าบทคัดย่อ) นิคม ทองพิทักษ์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) และไกร ไทยกล้า (2523: หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งมีข้อค้นบตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานค้ำบการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทค้ำจุนการนิเทศการศึกษากับบทบาททางวิชาการใน
 ด้านอื่นๆของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แล้ว ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติ
 งานค้ำจุนการนิเทศการศึกษาน้อยกว่าด้านอื่น กล่าวคืออยู่ในอันดับที่ 4 ใน 6 ด้าน ผู้วิจัย
 มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติงานค้ำจุนการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้นกว่าที่เป็น
 อยู่ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีปัญหาเกี่ยวกับ
 ครูไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นปัญหามากกว่าปัญหาข้ออื่นๆ ดังนั้นผู้บริหาร
 โรงเรียนจึงต้องดำเนินการเอง โดยจัดการนิเทศการศึกษามีระบบขึ้นภายในโรง-
 เรียน

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานค้ำจุนการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่าสิ่งที่ผู้บริหาร
 โรงเรียนได้ให้ความสำคัญและปฏิบัติมากกว่าข้ออื่นๆ ก็คือ "ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน
 เพื่อชี้แจงและปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการประจำปีและงานที่จะต้องปฏิบัติเมื่อเปิดภาค
 เรียนแล้ว" นับว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าจะให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการ
 ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อก่อให้เกิด
 ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
 และได้ช่วยเหลือกันทางวิชาการ

งานค้ำจุนการนิเทศการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ
 "จัดให้ครูได้มีโอกาสเขียนเขียนดูการสอนชั้นอื่นๆในโรงเรียน" และ "ส่งครูไปสังเกต-
 การสอนยังโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น แล้วนำมาเสนอต่อคณะครูในโรงเรียน" สาเหตุที่
 ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานในข้อดังกล่าวนี้น้อยกว่าข้ออื่นๆ อาจเป็นเพราะโรงเรียน -
 ศึกษาสงเคราะห์อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนอื่น การส่งครูไปสังเกตการสอนย่อมทำได้ไม่
 สะดวก อีกทั้งครูมีภาระอื่นนอกเหนือจากงานสอน จึงไม่มีเวลาได้ไปสังเกตการสอนใน-
 โรงเรียนอื่น แต่อย่างไรก็ตามถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้า แล้วจัดส่งครู
 ไปสังเกตการสอนในวันซึ่งมีช่วงเวลาว่างจากการสอนมากกว่าวันอื่นๆ โดยไม่ให้กระทบ
 กระเทือนต่อการเรียนการสอนของครู ส่วนการสังเกตการสอนภายในโรงเรียนนั้นควร
 จัดให้มีขึ้นตามความเหมาะสม และสามารถจัดได้โดยไม่ยากนัก

2.6 บทบาทค้ำจุนการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า ได้ปฏิบัติงานค้ำจุนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหาร-โรงเรียนปฏิบัติงานค้ำจุนอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูใหญ่และครูเห็นว่าครูใหญ่ - ปฏิบัติงานหมวดการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524: หน้าบทคัดย่อ)ซึ่งพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในค้ำจุนการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญมากกว่า ข้ออื่นๆ คือ "ตรวจสอบให้ครูได้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบกระทรวง-ศึกษาธิการ" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สิ่งนี้เป็นระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติตาม ประกอบกับแนวปฏิบัติในการวัดผล-ประเมินผล ที่ใช้ควบคู่ไปกับหลักสูตรใหม่นั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากและเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงให้ความสนใจเป็นพิเศษ ส่วนข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญ และปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ "สนับสนุนให้ครูได้ทำการวิเคราะห์ข้อสอบ" และ "ศึกษาคูแลให้ครูได้นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียน-การสอนและวิธีการวัดผล-ประเมินผล" สาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อย อาจเนื่อง จากมีปัญหาเกี่ยวกับครูไม่เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน ดังที่ผลการวิจัย ครั้งนี้พบว่า "ครูไม่เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน" ยังเป็นปัญหาสำหรับโรงเรียนอยู่พอสมควร และอีกประการหนึ่ง อาจมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนครูที่มี - ความรู้ในด้านการวิเคราะห์ข้อสอบและการวัดผล-ประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนจึงยัง ไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อสอบเท่าที่ควร

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีดังนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคที่กำหนดไว้ 16 ข้อในแบบสอบถาม จากผลของการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ คือ "ครูไม่ค่อยได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์การศึกษาสงเคราะห์มีจำนวนน้อยและมีสำนักงานอยู่ในส่วนกลาง แต่ต้องรับผิดชอบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั่วประเทศซึ่งมีอยู่ 23 โรงเรียน การเยี่ยมชมให้การนิเทศแก่ครูในแต่ละครั้งต้องสิ้นเปลืองงบประมาณมีใช้น้อย ดังนั้นจึงไม่สามารถจะให้การนิเทศแก่ครูบ่อยครั้งได้ ภัยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้การนิเทศแก่ครูในโรงเรียนได้ หากมีภารกิจมากก็ควรมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ แต่ต้องมั่นใจว่าผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการนั้นมีความสามารถจริง มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาการไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

ข้อที่มีปัญหารองลงไปอีก 5 ข้อ ได้แก่ "ครูไม่มีความรู้ด้านการแนะแนว" ผู้บริหารโรงเรียนควรแก้ไขปัญหานี้ โดยการส่งครูไปอบรมด้านการแนะแนว หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะครูเกี่ยวกับการแนะแนว

ปัญหา "ขาดแคลนหนังสือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับห้องสมุด" ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกร ไทยกล้า (2523: หน้าบทคัดย่อ) และ นิคม ทองพิทักษ์ (2521: หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่ และจังหวัดอุบลราชธานี มีปัญหาการขาดแคลนหนังสือสำหรับห้องสมุด เช่นเดียวกัน

ปัญหา "ขาดแคลนครูวิชาดนตรี-นาฏศิลป์" ปัญหานี้สอดคล้องกับปัญหาที่ได้จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาของจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2523 ("สรุปการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ปี 2523 ของจังหวัด" 2524: 31) ที่พบว่า "ครูไม่มีทักษะในการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องโน้ตสากล" แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ก็คือ ส่งครูที่มีความสนใจและมีความถนัดในวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ไปเข้ารับการอบรมเมื่อมีโอกาส

ปัญหา "ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง" ปัญหานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา แก้วกัญญา (2524: หน้าบทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา "ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังด้านวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี" มีข้อค้นพบประการหนึ่งในหลายๆประการคือ

"บุคลากรไม่เข้าใจหลักสูตรและการสอน" นอกจากนี้ พัชรภรณ์ จิตรีโธ (2526: หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการใช้หลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผล-ประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริงนั่นเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดการนิเทศการสอนแก่ครูในโรงเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่เป็นปัญหาสำหรับครู

ปัญหา "ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการเรียนการสอน" ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ไม่ยากนัก ถ้าโรงเรียนมีความพร้อมด้านงบประมาณสนับสนุน โดยจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการเรียนการสอนในระหว่างปีภาคเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า จะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้กว้างขวางออกไปอีก ในเรื่องต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษา และปัญหาการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนศึกษา-สงเคราะห์
2. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนศึกษา-สงเคราะห์
3. การประเมินความต้องการของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เกี่ยวกับความต้องการบริการสื่อการเรียนการสอน